

володіння усним і писемним мовленням, актуалізацію лінгвокраїнознавчих знань, формування навиків самостійно здобувати знання і розвиток інтелектуального потенціалу студентів.

Список використаних джерел:

1. Кожем'яко Н. В., Мостицька Л. М. Використання інтернет-ресурсів у вивченні іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. 2018. Вип. 4. Т. 1. С. 76–79. URL: http://innovpedagogy.od.ua/archives/2018/4/part_1/18.pdf.
2. Петрова О. Б., Попова Н. О., Акавець І. В. Застосування інтернет-ресурсів у навчанні іноземних мов як реалізація основних дидактичних принципів. *Сучасна україністика: наукові парадигми мови, історії, філософії* : зб. ст. III Міжнар. наук. конф., Харків, 17-19 трав. 2012 р. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2012. С. 78–87.

Інна ДАВИДЧЕНКО

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри української лінгвістики,
літератури та методики навчання,
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради,
м. Харків*

ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ ВІРТУАЛЬНОГО ПРОСТОРУ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ СУЧАСНОГО ЗВО

Сучасний прогрес людської цивілізації визначається динамікою розвитку інформаційно-цифрових технологій, які мають практично конструктивне впровадження у всі сфери життя суспільства. Інтернет з його новітньою історією, різноманіття гаджетів, багатоаспектне програмне забезпечення збільшили перелік особистісних та професійних можливостей.

Сьогодні в Україні набуває все більшого поширення використання інформаційного простору, сучасних освітніх технологій змішаного, дистанційного та електронного навчання, а також у сучасних умовах виникає потреба в отриманні вищої освіти дистанційно, що дає змогу навчатися без відриву від виробництва, а також отримувати вищу освіту людям з обмеженими можливостями.

Освітній простір як інтегрована складова системи соціальних інституцій реагує на відповідні інформаційно-технологічні виклики сучасності.

Лінгвокультурологічна компетентність реалізується у знанні матеріальної та духовної культури, історичного розвитку українського народу, фольклору, традицій, звичаїв та обрядів рідного народу, а також умінні використовувати культурні знання у професійній діяльності [1].

Яскравим показником таких трансформацій є відображення способу життя суспільства під час карантинних обмежень, що спричинені пандемією COVID-19, на виконання Указу Президента України №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року №2102-ІХ» навчання здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання та проходження практики в закладах вищої освіти здійснюється у дистанційному (синхронному) або дистанційному (асинхронному) режимах віддалено за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Саме ці обставини актуалізували можливості онлайн навчання та функціонування віртуального освітнього простору, змінивши ринок освітніх послуг та спроектувавши альтернативну перспективу розвитку вищої освіти. Дидактичні особливості «віртуального навчання» представлені у працях науковців: В. Бондаренко, В. Кухаренко,

Л. Кожедуб, І. Кисельова, Г. Онопченко, М. Писанко, Н. Половая, Ю. Романишин, О. Скубашевська, та ін.

Аналіз поняття «віртуальний освітній простір» розглядається через межовість термінів «освітній простір» та «освітнє середовище», авторське бачення яких представлено українськими науковцями (Н. Волкова, Н. Касярум, О. Розуменко, Н. Рибка, Т. Ткач, А. Цимбалару та ін.) [4].

У дослідженні Н. Петренко освітній простір визначається як «мережевий освітній простір», «електронний освітній простір», який базується на принципі відкритості до самореалізації та самотворення кожного суб'єкта [2]. Багатоаспектні підходи (інституційний, функціональний та технічний) аналізу поняття «освітній простір» та прогрес цифрових технологій в освітніх реаліях сьогодення, визначили природу «віртуального освітнього простору».

Зважаючи на технічні ресурси інформаційно-цифрових технологій віртуальний освітній простір трансформує ЗВО в глобальну освітню інституцію, в центрі якої здобувач вищої освіти як головний замовник освітньої послуги. Освітній простір можна аналізувати через взаємообумовлені формувальні компоненти: просторовоінформаційний, технологічно-цифровий, комунікативно-соціальний. Змістове представлення середовищ, які забезпечують формування віртуального освітнього простору ЗВО вимагає аналізу понятійних, цільововизначальних та операційно-діяльнісних особливостей. Інформаційне середовище ЗВО визначається як сукупність інформаційних комплексів (освітньо-науковий, навчально-методичний, нормативно-розпорядчий, суспільно-культурний, профорієнтаційний тощо).

Механізми функціонування інформаційного середовища базуються на принципах: відкритості, публічності, доступності, достовірності, презентабельності, гнучкості, мобільності та адаптивності інформації [3].

Представлення віртуального освітнього простору ЗВО у контексті цифрових компонентів та ресурсів підсилюється дією віртуальних засобів навчання – соціальні медіа, які спрямовані на формування знань в межах спільноти (соціальні мережі, блоги, вебінари, вікіпроекти тощо) та інтерактивні та медійні технології, які сприяють формуванню дослідницьких умінь (VR-технології, віртуальні лабораторії, гейміфікація тощо). Комунікативне середовище віртуального освітнього простору ЗВО передбачає суб'єкт-суб'єктну взаємодію усіх учасників із дотриманням зворотного зв'язку. Природа такого середовища є комунікативно-соціальна та інтерактивна, а технічно-інформаційний фактор забезпечує телекомунікаційну педагогічну взаємодію і формування навчальних спільнот у функціональних межах ЗВО. Функціонально це представлено у діалогічній комунікативній формі: електронна пошта (корпоративна електронна пошта), соціальні мережі, створення «закритих груп» у програмах «Viber», «Telegram», «WhatsApp», чати для нарад, форуми тощо.

На заняттях із зарубіжної літератури особливе місце посідає вивчення життєвого та творчого шляху письменників. Зарубіжна література в закладах вищої освіти вивчається за своєрідним цілісним сюжетом, у якому кожен із митців має свою «нішу» в тій чи тій темі, відповідно його твір виконує певну естетичну й морально-етичну функції. При цьому біографія письменника загалом не вивчається, вона згадується лише вибірково, диференційовано, тобто так, як того потребує основна тема, заявлена в назві тематично-проблемного блоку, до того ж фрагмент із біографії має зацікавлювати й бути доступним.

Системне вивчення зарубіжної літератури, тобто до змісту навчального матеріалу застосовано історико-хронологічний підхід як основний, враховано історико-літературний контекст. Також зміст цього навчального матеріалу доповнено розглядом біографій письменників, хоча й у доступних межах.

Автор будь-якого твору має постати перед читачем як особистість, яка увіковічила себе, залишивши літературний спадок. Сьогодні надається перевага візуальній інформації. Значного поширення набули екскурсії віртуальним музеєм. Що може бути кращим, ніж подорож місцями улюблених героїв? Лондон Артура Конан Дойля, Дублін Джеймса Джойса, Прага Франца Кафки, Токіо Харукі Муракамі, Нью-Йорк Джерома Девіда Селінджера та Стокгольм Стіга Ларссона.

Отже, намалювати 3D-модель піраміди, розробити ментальну карту про Універсали Центральної Ради чи створити Фейсбук-сторінку літературного героя – ці та інші варіанти застосування онлайн-сервісів допомагають подати навчальний матеріал у цікавому форматі, а також формують в учнів критичне мислення.

Список використаних джерел:

1. Давидченко І. Д. Формування лінгвокультурологічної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Слов'янськ, 2018. 359 с.
2. Петренко Н. В. Освітній простір інформаційного суспільства як простір ризику для розвитку людини. *Грані*. 2016. № 5. С. 35–40.
3. Сениця Н. І. Особливості формування віртуального освітнього простору в закладі вищої освіти : магістерська робота : 011. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2020. 104 с.
4. Цимбалару А. Д. Освітній простір: сутність, структура і механізми створення. *Український педагогічний журнал*. 2016. № 1. С. 41–50.